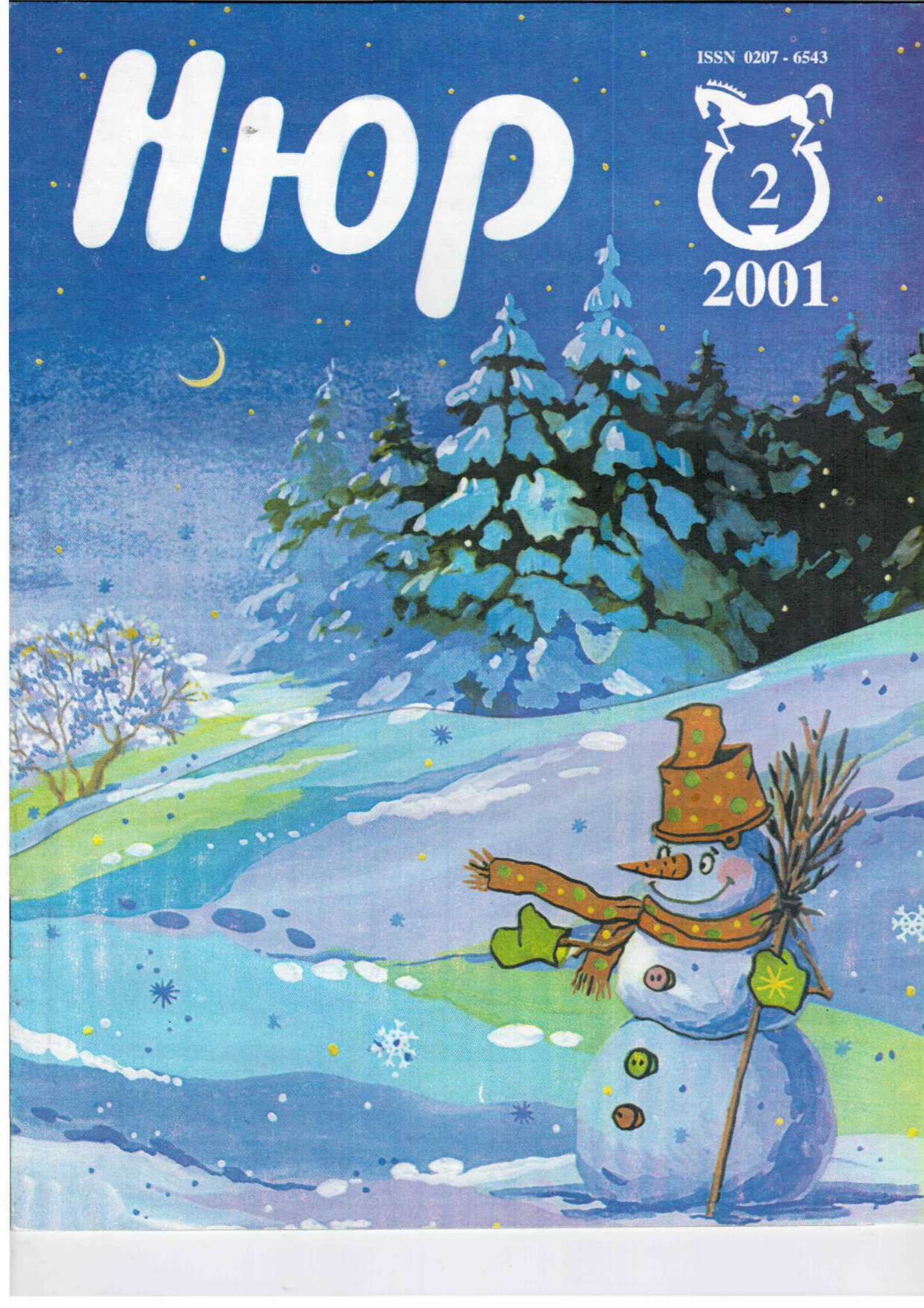

Нюор

ISSN 0207 - 6543

2001

КЪУЛИЙЛАНЫ КЪАЙСЫН ТУУГЪАН ЖЕРИМЕ

Санга алгыш эте, чыгъама таннга,
Сени унутурча кюн туумаз манга,
Буз кибик сууларынгдан къандым,
Сени тансыкълап, жиядым, къуандым.

Сенсиз насып болмаз бир инсанынга,
Къор болайым, туугъан жерим, мен санга!

Сангырау болсам да, эшитип туурма
Чапыракъ тауушунгу кюз артында,
Сокъур болсам да, ажашмай барырма
Къызыл къаным боягъан жолларынгда.

Кёз, жүрек жарыкъ да сенсе инсаннга,
Къор болайым, туугъан жерим, мен санга!

Кеченги да, кюнюнгю да тюрсюнюн
Жюрютеме биргеме кёзлеримде,
Жашларынгы, къызларынгы тепсеуюн,
Жырлары да жюрютеме кёлюмде.

Ичгенме, къапланып терк сууларынга,
Къор болайым, туугъан жерим, мен санга!

Санларыбызда къан сени къанынгды,
Жюрек кючюбюзню алгъанбыз сенден,
Жюрегибизде жыр сени жырынгды,
Таймай къатлайма мен кечеде-кюнде:

Бар насыбы да сенсе жаны саугъа,
Къор болайым, туугъан жерим, мен санга!

Баггалы сабийле!

Бизни кыралыбыз, Россейни битеу да халкълары хар жыл сайын 23-чю февральда Ата журтну кьоруулаучуну кюнюн белгилейдиле. Бу совет аскерчилени, хурметли ветеранланы сыйлы байрамларыды. Алай эсе уа – битеу да халкъ байрамыды.

Байрам кюнюнде биз Ата журтубузну жигит жашларын, ачы кьазауатлада жанларын бергенлени, хурмет эте, эсгериучюбюз.

Кючмезланы Юсюню жашы Абдулла да халкыбызны аллай жашларындан эди. Ол Туугъан жерибизни, кыралыбызны азатлыгы ючюн баргъан сермешде жан бергенди...

Жигитлик, жигитле да унутулмайдыла. Ала халкыны эсине, ёмюрле хазнасыча, тюрелип кьаладыла. Аны тарихинде алтын харфла бла жазылып, сакъланадыла.

Абдулланы аты аны туугъан эли Акъ-Сууда бютюн да уллу хурмет бла айтылады. Аны атын элни орта школу журютеди. Абдулланы юсюнден хапарла да жазылгъандыла. Бу аладан бириди.

САПЫН ТАУНУ ЖИГИТИ

Жомакълы сууну боюнуда орналгъан ариу тау элни эм сыйлы мекямына аны школу саналады. Анга уа эллиле жигит жашларыны бири Кючмезланы Абдулланы атын бергендиле. Ол узун бойлу, ушагыулу жаш бизни кьабыргъа кьоншубуз, жууугъубуз да бола эди. Мени бешжыллыгымда окъуна окъургъа, жаргъа юйретген да Абдулла болгъан эди...

Халкыбызда атларын айтдыргъан жигитле аз болмагъандыла. Ала аны жашау ызлары, этген ишлери, ала мат юлгюлери ёсюп келген жаш тёлюню ариу адетге, Туугъан журтха айыпсыз кьуллукъ этерге, керек болгъан кюнде уа аны кьорууларгъа юйретедиле.

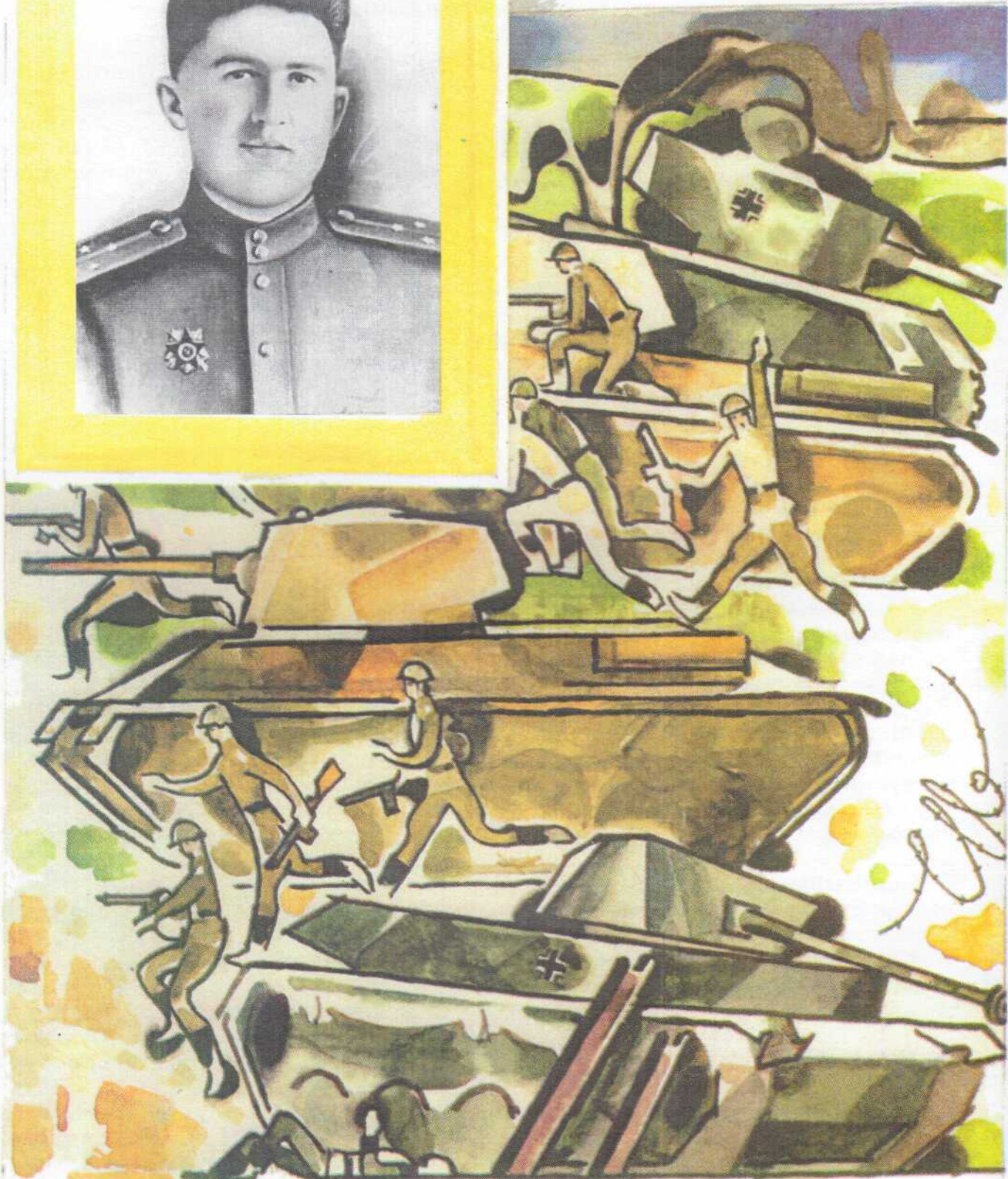
Кючмезланы Абдулла. Мени эсиме уа биринчи устазымы кьазауатха атланган кюню тюшеди. «Хайт де, кьарындашчыгым. Мен кьайтыр-

гъа, иги, терк да окъургъа юйренип тур. Атынгы, тукъумунгу жазаргъа юйреннгенинг а игиди. Хар не андан башланады. Алайчыгын унутма. Атангча, жазыучу болсанг а – бютюн да ала мат...»

Урушха кетерден алгъа Абдулла манга жарагъан блокнот бла жонуммагъан карандаш берген эди. Мен а аны, устазым келгинчи башларгъа кёзюм кыймай, ариу чулгъап, асырап тургъан эдим...

Абдулла уруш кьазауатында этген жигитликледен жаланда бирини юсюнден айтайыкъ. Айтайыкъ десем да... ол ишни генерал Гладковдан иги ким айталлыкъды ансы. Алайды да, аскер башчыны эсгериуле китабындан бир кесекчигин окъуюкъ:

«Душман битеу болгъан кючюн жыйып, гарнизонну онг жаны таба атханды. Анда уа бизни жаланда беш жигитибиз сермешедиле: тамата лей-

Сур. А. Шпакованыды

тенант Колбасов, лейтенант Кучмезов, телефонистле Кучеренко, Головин, страшина Покорный. Душман алагъа къажау эки рота чакълы жаяу аскер бла «Фердинанд» деген танкны жибергенди. Окъла тауусула башлагъандыла. Лейтенант Кучмезов эки автомат бла ушкокну кезиу-кезиу алып атады. Аны жанында уа, сауутланы жерлеп, анга узата, Кучеренко къармашады. Ал кезиуге атханлары бла Кучмезов сегиз душманны, Колбасов да ючюсюн абындыргъандыла. Алгъа мыллык атып келгенлени сатырлары седирей башлагъанды. Беш да жигитни окъларындан гитлерчилени эки роталары артха кетедиле...»

Душман эндиге дери этген онеки чабыуулну эм кючлюсю бу эди. Гарнизонну жигитлерини кёбюсю жаралы болгъанды, ёлгенле да бардыла. Душман а, кючюн жыйышдырып, къысадан-къыса келеди. Алайлай, Кючмезланы Абдулла, жигит жыйынны атакагъа къурай, кеси да алгъа чыгъады. Арып, эзилеп тургъан аскерчиле, жангыдан, жан киргенча болуп, душманны аллын тыядыла...

Ол сермешде лейтенант Кучмезов, дейди аскер башчы эсгериулеринде, гранат атып, душман пулемётчуланы

пулемётлары бла бирге «тындырып», жаралы болуп тургъан тенги Колбасовну санчастьха ашырып, сермеш отуна жангыдан киришген эди...

Къара тенгизни шахарлары кёп алаамат жигитликни шагъатлары болгъандыла. «Отлу жерни» – Элтигенни къатында болгъан къанлы къазуатда малкъарлы жаш Кючмезланы Абдулла сыйлы жерибизни душмандан азатлай, хорлау хазнасына тийишли юлюшюн къошхан эди. Ол сермеш ючюн анга «Ата журт урушну ордени», башха саугъала да берилген эдиле...

Башда айтылгъан сермеш Абдулланы кёп аскер жигитликлеринден бири эди...

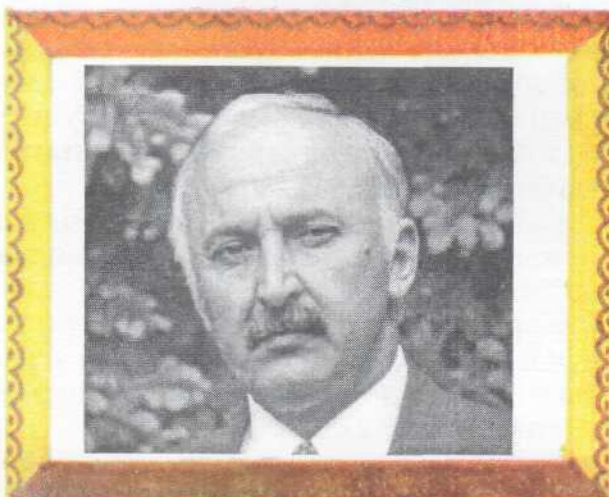
Керчь шахардан Севастопольгъа ётюп, Сапын тауда баргъан эм къаты сермешде тауусхан эди Абдулла кесини махтаулукъ жолун.

...Уллу, ариу да школну кенг арбазында насыплы сабий ауазла эшитиледиле. Ала уруш отун сынамагъандыла, кёчгюнчюлюкню ачы кюнлерини, жылларыны юслеринден да таматаларындан эшитиучюдюле. Элибизни жигит жашы Абдулланы юсюнден да.

Гуртуланы Элдар

СОЗАЙЛАНЫ АХМАТХА 60 ЖЫЛ

Созайланы Солтанны жашы Ахмат Малкъарны фахмулу поэтлеринден бириди. Ана тилинде, орус тилде да бир талай назму китабы чыкъгъанды. Ахматны поэзиясында биз туугъан журтха, сыйлы жерибизге, аны адамларына сыймекликни кёребиз.

Ахматны назмуларына ариу жырла къуралгъандыла. Поэт бютюн да лирика чыгъармалары бла белгилиди.

Ахмат сабийлеге да кёп назмусун атагъанды. Ала «Нюр» журналда басмалана тургъандыла, окъуучуладан ыразылыкъ тапхандыла.

Поэзияда болдургъан жетишимлери ючюн Ахматха «Къабарты-Малкъарны комсомолуну саугъасыны лауреаты» деген ат да берилген эди. Ол башха саугъалагъа да тийишли болгъанды.

«Нюрню» редакциясы, Созайланы Ахматны 60-жыллыкъ юбилейи бла алгъышлай, аны узакъ ёмюрлю болурун, окъуучуларын кёп жангы назмусу бла къууандыра турурун суйгенин айтады.

«Н Ю Р»

СОЗАЙЛАНЫ АХМАТ

БАЙ
КИШИНИ ИГИ ИШИ

Эртте биреу бар эди,
Ашагъаны бал эди.

Кёп малы, арбазы да,
Ат жекген арбасы да,

Бахчасы да бар эди,
Бохчасы да бар эди.

Алтыны да бар эди,
Къатыны да бар эди.

Бек бай эди, токъ эди,
Сабийи уа жокъ эди.

Кюнлени уа биринде:
«Амал тапдым, тапдым!» – деп,

Бу бай алай кычырды,
Къатынын да чақырды:

– Базаргъа терк барайыкъ –
Сабий сатып алайыкъ!..–

Базар а аллай базар,
Анда чыпчыкъ сют да бар!

Анда – малмы дейсе – кёп,
Анда – балмы дейсе – кёп.

Ун да, шекер да, эт да,
Ичгиле да, кёгет да,

Къумач да топпа-толу,
Къурмач да топпа-толу.

Къанатлы да сатыла,
Кёп атла да сатыла...

Уллу базар. Не да бар,–
Жокъ адам сабий сатар.

Как болгъанды да иши,
Сагъышлыды бай киши.

Кёз къысмай чыкъды
тангнга.
Эрттенликде уа анга

Аллахдан акъыл келди –
Ол ёз терслигин билди.

Сора уа былай деди:
«Мен – эссизме, мен – тели,

Жангылыргъа аз къалдым,
Базаргъа да нек бардым?»

Андан эсе, къадалып,
Битеу кючюмю салып,

Мен окъуу юй ачайым,
Огъурлу иш башлайым:

Жол берейим билимге,
Ол игиди элиме.

Хар сабий окъуялса,
Хар сабий билим алса,

Туууп ёсген элимде
Чыгъарла кёп алимле.

Сора мени да ала
Унутуб а къоймазла...»

Эртте биреу бар эди,
Ол бий эди, бай эди.

Алтыны – кёп, токъ эди,
Сабийи уа жокъ эди.

Байлыгъын салып, суююп
Ачды да окъуу юйюн,–

Ол кёп сабийли болду,
Юйю къууанчдан толду.

АЛЛАХ КЕСИ БИЛЕДИ.

Бир жолда Хожа, межгит бурууну тышында тохтап, эки кьолун кенг жайып, кекге къарап, тилек этгенди:

– Я дунияны жаратхан уллу Аллах, мен сени бир жарлы кьулунг – Хожа, сени кючюнге, бирлигинге, уллулугьунга ийнанып, намазымы, оразама кьоймай, жашайма, Аны ючюна, жарлылыкьдан кьутулмайма. Энди жалан да сени кючюнге, чомартлыгьынга ышанама, болушлукьну да сенден сакьлайма. Энди мен хар заманда адамлагьа айтып айланьрча, манга бир керти болушлукь эт да, бусагьатда жюз сом ахча бер. Ол санга кьыйын иш туююлдю. «Бол», – дегенинглеи, болуп кьаллыкьды. Мени уа бир талай жарлылыкьыма жарарыкьды. Борчларымдан кьутулуп, санга алгьыш этип жашаргьа онгум боллукьду. Андан аслам береме десенг да, кесинги ишингди, алай жюз сомдан аз болса уа, аллыкь туююлме. Сени атынг бла ант этеме, бир капеги кем болса да, алмам, – деп, бошагьанды тилегин.

Ол кезиуде уа, эфенди бла кьади* бурууну ич жанында аны эшитип тургьандыла. Сора ала: «Хожаны бир сынап кёрейик, айтып айлангьаныча, кертичи эсе сёзюне», – дегенни айтып, жюз сомгьа бир капеги жетмеген ахчаны бурууну башы бла, Хожаны аллына тюшерча, атхандыла. Хожа, кьууанып, Аллахха шукур этип, алгьанды. Ахча чулгьанып тургьан кьол жаулукьну ачып, санагьанды. Ол кезиуде эфенди бла кьади, келип: «Ол бизни ахчабызды, бери бер», – деп, даулагьандыла, Хожаны эки жанында сюелип.

– Алайсыз да талайсыз бизни, энди уллу Аллах кеси кьолу бла берген ахчагьа да сугьанакьлыкь этесиз. Кьоркьмаймысыз Аллахдан? Олмуду сизни дин ахлулабыз деп тургьаныгьыз? – деп, Хожа аланы юслерине айлангьанды.

– Аны санга Аллах бермегенди, бурууну башы бла биз атханбыз, сени сынап кёрюрге. Хар ахча тилегеннге

* Кьади – төре чыгьарыучу (судья)

Аллах кёкден ахча атып турмайды, – деп, кюлгендиле ала.

– Аллахны кючю уллуду. Берирге суйсе, кишиге сормай, берип къояды. Манга да алай бергенди. Сиз а, анга ийнанмай эсегиз, уллу Аллахны кючюнедамы ийнанмайсыз? – деп, Хожа алагъа бой бермегенди.

– Биз уллу Аллахны кючюне ийнанабыз. Алай ол кёкден бир кишиге да ахча атмайды. Берсе, башха тюрлю береди. Билмей тургъанынглай, хуржунунгда ахча болурча этерге къолундан келликди.

– Билмей тургъанынглай, сени хуржунунга ахча тюше эсе, ол Аллахдан угъай, адамладан тюшеди, мени кибик жарлыладан. Уллу Аллах а алай жашырын ишле бла кюрешмейди. Берлигин ачыкъ берип къояды. Манга да алай ачыкъ бергенди.

– Ахшы, ол алай болсун. «Жюз сомдан бир капеги кем болса, аллыкъ туйюлме», – деп, Аллахны атындан ант этген эдинг. Сора нек аласа, бир капеги жетмеген жюз сомну? Олму-

ду сени Аллахха кертичилигинг? – дегенди эфенди, ахырда Хожаны аузун тыяр умутда.

– Уллу Аллах кеси биледи не этгенин. Ахчаны къол жаулукъгъа чулгъап бергенди. Къол жаулукъну багъасын бир капекге тергеп.

– Ол мени къол жаулугъумду. Багъасы да жарым сомду, – дегенди къади.

– Нени багъасы нелляй бир болгъанын сенден ол иги биледи. Тап, алай эсе да, кем этмегенди, артыкъ этгенди, мен а: «Андан аслам береме десенг, кесинги ишингди», – деген эдим. Алайды да, мен тилегенни кем этмей бергенди. Сиз а сыйырабыз дей эсегиз, анга базаына эсегиз, сыйырыгъыз, манга кючюгюз жетерикди. Мен а бу затны жамауатха хапарын жаярма. Ол заманда кёрюрсюз кючюгюзню, – деп, ахчаны эфендиге узатханды.

Эфенди бла къади, бир бирге къарап, ахчаны алыргъа базынмай:

– Охо сора, Аллах берген эсе, хала-лынгды, – деп, кетгендиле.

ГИТЧЕ ЮЙЧЮК

Мени стол тубюнде гитче юйчюгюм барды. Ол, тар болса да, бек ариучукъду. Хар ким да сюеди анда жашаргъа. Гитче чычханчыкъ да келгенди ары. Жашаргъа, ашаргъа, ойнаргъа. Мен аны ангылайма. Башхала уа ангыламайдыла. Анам киштик алып келгенди, аны тутар деп. Мен а къоймагъанма. «Андан эсе, муну аша», – деп, киштикге къай-

макъчыкъ бергенме. Ол мени ангылагъанды – чычхынчыкъгъа тиймей, эшикге чыгып кетгенди. Чычханчыгъ а къууаннганды. Мен аны керти шуёху болгъанымы ангылагъан болур. Энди ол мени гитче юйчюгюмден узакъ кетмейди. Мен а аны бишлакъчыкъ бла сыйлайма.

*Мусукаланы Элизат,
Прохладна район,
Учебный п.*

БЫЗЫНГЫЛЫ МЯГОМЕТ

ЗАР АДАМНЫ ДАУУ

Тамси

– Алан, Къабан, – деди Эшек, –
Сен ауругъанмы этесе?
Уялмагъанлай, ачыкъ айт,
Болушлукъ керекли эсенг.

Сени халинг тап тюйюлдю,
Кёреме къыйналгъанынгы,
Азадан аза бараса,
Не зат бузады къанынгы?

Баям, уллуду жарсыуунг,
Бетинг, кёмюрча, къарады.
Харип, асыры ачудан,
Жюрегинг кюйюп къалады.

– Бир ауругъан жерим жокъду.
Кючюм да тюгенмегенди.
Мени тенгликге, тюзлюкге
Ниетим тюрленмегенди.

Эшек, къайгъы сёз бергенча,
Бош аурутаса жанынгы.
Сени да кёрюп турама
Тынч, къыйын жашагъанынгы.

– Менден сен бек къыйналаса,
Сатылгъан къулгъа ушайса.
Аллай сыйсызлыкъгъа тёзюп,
Туругъа къалай унайса?

– Шёндю къыйнала эсем да,
Умутума жетмей къалмам.
Алыкъа иги муратла
Алдадыла, – деди Къабан.

– Сора, сен, от ашагъанча,
Нек тынчаялмай тураса?
Жюрегинги элек этген
Къайгъынги нек букъдураса?

Урунган айып тюйюлдю,
Не жумушну да этеме.
Тамамлагъан ишим ючюн,
Махтау, тырман да эшитеме.

Мени оюмум алайды:
Биз иги къоншула эсек,
Жарсыуубузну бир бирге
Ачыкълайыкъ, – деди Эшек.

– Тёшден кетерик ол Ийнек
Жюрек ауруулу этгенди.
Аты айтылмай къаллыкъгъа,
Не амал эталгъын энди?!

Бёрю азыгъы боллукъгъа
Къаллай бир эс беледиле.
Ашланы бек игилерин
Анга сайлап береди.

Анга жарыкъ тюбейдиле,
Къор-садагъа боладыла.
Юсюн, башын, тургъан жерин
Ариу, таза тутадыла.

Аман гебох тиерикден,
Душманымданча, къоркъама.
Энди Гылмай бла бирге
Жашаялмам, – деп турама.

– Кюннге Ийнекден юч кере
Сют алыннганын билесе.
Анга тенг болур ючюннге,
Айтчы, сен не зат бересе?!

Къабан, бош уллу селешме,
Акъылдан шашмагъан эсенг,
Ийнекни хорларыкъмыса?!
Сагъыш этчи, – деди Эшек.

Адамлада да бардыла,
Къабанча, дау айтыучула,
Кеслеринден игилеге
Кюйюп, бишип къалыучула.

Көкдөк

Желген

Жыыр

Къышны узун кечелери жомакъ-гъа деп жаратылгъандыла. Жомакъ аны биледи. Биледи да, айланады, терезеден терезеге кече, айны чыракъ этип. Жомакъны суймеген а жокъ. Аппала да, ыннала да, гитчеле да, улдула да...

Эртте-эртте, — деп башлана эди жомакъ, — бир узакъ жерде кезкөр-мезде бир миллет жашап болгъанды. Аны кесини адетлери, төрелери болгъандыла. Хар не да тап эди: тюзлюк тюзлюк эди, терслик да — терслик. Жашаулары элпек эди. Жалан да ангыламай эдиле была суймеклик, шуёлукъ, кзууанч, насып деген затланы. Ала жыр не болгъанын билмей эдиле. Бир кече, ай да толуп, дуния жарыкъ кече бу миллетте улан туугъанды. Анга Айдар атагъандыла. Танг атаргъа, кюн тау артындан кьараргъа уа, къыз туугъанды. Анга Кюнлю деп атагъандыла. Экиси да, ёсе келип, тилленгендиле. Жыл кезюнде къызчыкъ селешир орнуна жырлап башлагъанды, жашчыгъ а — тепсеп, кьолуна не туюссе да, тартыула тартып. Ал заманда эс бурмасала да, артдан артха Айдарны бла Кюнлюню кьалай эсе да башха сабийледен энчирек болгъанларын адамла эслей башлагъандыла. Аталары-аналары уа бютюн да. Аналары экисин да, кьолларындан тутуп, тау дорбунда жашагъан билгичге элтип баргъандыла. Билгич дунияны юсюнден хапар сыйынган Уллу китабын ачханды. Иги кесек тынгылагъандан сора:

— Бу эки сабий, — дегенди ол, — дуниягъа уллу жангылыкъ келтиргендиле. Ол жангылыкъ Айны тазалыгъындан, Кюнню да жылыуундан жаратылгъанды. Ол жүреклеге жарыкълыкъ келтирликди. Жашауну Тейри къылыч тюрсюню этерикди.

Билгични бу тасхалы, жашырын сёзлерин эшитгенде, эки сабийни да аналары сейирсингендиле, алай жу-

Сур. А. Шакирдин

уапны ачыгъырагъын излерге уа ба-
зынмагъандыла. Алай бла соруу со-
руулай кълалгъанды, жууаб а – жар-
тылай.

Кюнлюню жырлап сёлешгени ал-
лында сейир кёрюнсе да, энди уа ким
да анга суйюп тынгылай эди. Жыр-
гъа тынгылагъанны жүреги кълалай
эсе да жумушакъ, жарыкъ да бола эди,
къланат алып, учуп баргъанча. Айдар
а, кълонуна тюшген къларадан сыбыз-
гъы ишлеп, сокъса, тохтап, анга ты-
нгыламагъан аяздан, тангдан, адамдан
башлап, жаны бар, жаны жокъ да
кълалмай эди.

Сейирлик эдиле бу эки жан. Са-
бийле, ойнай келип, бир бирге тубе-
селе уа, Айны жарыкълыгъы, Кюн-
ню жылыуу да бирге кълорулуп, жыр
жаратыла эди. Макъламы, сёзю да бир
бирден айырылмас жыр. Ол, кёлге
кётюрюлюп, кълала башында кълалау-
урланы сагълайта эди, сабанлагъа же-
тип, сабанчыланы кълуандыра эди,
къланатын тийирир-тийирмез ийилип,
тау суучукълну бетин сылай, оза эди,

кълысыр кълаяланы алларына чабып,
кълучакъллап, кълачып, Кълая кълызын
кълугълуста эди...

Жашау тюрлене бара эди. Анга,
угълай деп, кълазауат этген а жокъл эди.
Жюреккле, жаз жылыуу киргендеча,
иги кълууумгъла, дыгълыл этдирген, тас-
халы сезимге ачыла эдиле. Термилиу,
инжилиу, аллына къларау дегенча зат-
ла тууа эдиле.

Адам кесине тынгылап башлады:
жюрек излеген неди? Суймеклик,
насып, кълууанч... Ала бары да кълай-
да эдиле эндиге дери...

Бу сейир сезимле таза эдиле, жа-
рыкъл эдиле, тангча. Нек десенг, ала,
ай да, кюн да бирге кълорулуп, алай
бла туугълан жырны къланатлары эди-
ле.

Айдар бла Кюнлю насыплы эдиле.
Аланы араларында келечи да, кёлпур
да – Тейри кълылычны жарыгълы. Ду-
ния суймеклигин, кълууанчын, бирге-
ликни ариулугълун да сыйындыргълан
жыр айтыла эди.

Мусукаланы Сакинат

КЪЫШХЫ ЖЫРЧЫГЪЫ КЪАРНЫ

Мен жауама, жауама,
Сары сыртдан ауама,
Жууургъланчыкъл жаяма,
Акълырынчыкъл жабама.

Ариу болсун тёлгерек,
Юшюмезча сууукълдан,
Жукълпасын хар бир терек,
Кълоркълмай желден, борандан.

Акълсыл болалла тёлшле,
Кълууанчлылла сабийле,
Мени акъллыгълым кёлче,
Жарыкъл болады тийре.

Альбертчик чана бла
Тёлшден эншге учады,
Кълышны сууукъл хауасы
Бетчигин кълызартады.

Османланы Гюльнара

ТНЭЗЛЮК ЖАМАЛГЫ

Эртте-эртте, бир талай заман мындан алгъа гитче элчикде бир юйюрге ёксюз къызчыкъ бла аны къарындашчыгъы жашагъандыла. Аланы аналары ёлгенди. Аталары уа башха къатын алгъанды. Ол къатын бек огъурсуз эди. Ол жашчыкъны бла къызчыкъны суймей эди. Ала бек жарлы жашап болгъандыла. Къызчыкъны аты Илеука эди, жашчыкъны уа Къайсын. Ахчалары болмагъаны себепли, ала иш излерге ж айылгъандыла. Иш излеп бара тургъанлай, бир бай юйге тюбегендиле. Анда бир къарт къатын бла къарт киши жашап болгъандыла. Аланы сабийлери жокъ эди. Ала жашчыкъны бла къызчыкъны кёргенлей, бек жаратхандыла. Сора кеслерине ишлерге алгъандыла. Къызчыкъ сауутланы да, юйню тюбюн да жуууп, тизгин жыйып, жашчыгъ а маллагъа къарап, аланы кютюп, ийнек саууп, экиси да алай тургъандыла.

Хар кюнден ала, алты сагъатда туруп, ишлерин эте эдиле. Ол эки бай къарт Илеукагъа бла Къайсыннга, ишлегенлери ючюн, ахча телеп тургъандыла.

Эки жыл ётдю.

Илеука бла къарындашчыгъы ахча жыйып, жоймай тургъандыла. Сора ала, аталарына келип, ахчаны анга бергендиле. Ахчагъа ол бек къууанганды. Жашны бла къызны ёге аналары, жашыртын къарап, сабийлени аталарына ахча бере тургъанларын кёргенди.

Аталары, юйге кирип, ахчаны букъдургъанды. Къатыны аны кёрюп тургъанды. Кече, туруп, ахчаны урлап, башха жерге букъдургъанды. Эрттенликде уа, сахаргъа барып, кесине ариу кийимле алгъанды.

Бай къатын бла кишичик ёлгендиле. Сабийлери болмагъанлай, битеу

ахчаларын да, юйлерин да Илеукагъа бла аны къарындашчыгъына къойгъандыла.

Сабийле аталарын жашаргъа кеслерине алгъандыла. Аланы ёге аналары уа акъылдан шашханды. Аны ариу кийимлери кийилмей къалгъандыла.

Илеука, аны къарындашы бла аталары къууанчлы жашап къалгъандыла.

*Джаппуланы Жаннета,
Чегем р-он, Каменка эл.*

ШУЁХЧУКЪЛА

Оля деген бир къызчыкъ агъачха наныкъ жыяргъа баргъанды. Анда ажашып къалгъанды. Ол да, терек тюбюнде олтуруп, жияй тургъанлай, къоянчыкъ кёргенди. Къатына келип:

– Нек жияйса? – деп соргъанды.

– Мен, жолумдан ажашханма да, юйюме къайталмай турама.

– Кел, сора бизни бла жаша.

Къызчыкъ къоянчыкъ бла аны юйюне баргъанды. Къоянчыкъны шуёхлары – чычханчыкъ, кирпичик, эрленчик, борсукъчукъ – Оляны кёрюп, къркыгъандыла. Алай къоянчыкъ къызчыкъны хапарын айтханда, анга барысыны да жанлары ауругъанды. Ала бирге татлы жашап башлагъандыла. Бирге ойнап, жумуш этип тургъандыла. Къызчыкъ ашхасуугъа къарай эди. Бары да бек жаратып ашагъан а не эди десегиз – бёрекле! Ичлери да татлы жилекден толгъан бёрекле.

Алай бла, кёп да турмай, къыш келгенди. Агъачда жашау шош болгъанды, ким жукъларгъа жатханды, ким, суукъдан къркыуп, терен орунчугъуна букъгъанды. Къызчыкъ да мудах болгъанды, юйюне тансыкъдан.

Къаргъадан аллай игиликни киши да сакъламай эди. Алай ол келтирген эди къууанч хапарны: къызчыкъны элине элтген жаяу жолчукъну ол тапхан эди. Не десенг да, бийикден хар не да иги кёрюнеди.

Шуёхчукълары Оляны биргесине агъач къыйырына дери бардыла. Къызчыкъгъа къол булгъай, кёп сюелдиле.

*Зумакъулланы Жамиля,
18-чи школ.*

СОЛТАНЧЫКЪ

Бард мени къарындашым,
Солтанчыкъды аты да.
Жылчыкъ болады анга.
Биледи хар затны да:

Ийнек сют келтиргенин,
Ит юйню сакълагъанын,
Тауукъ гаккы бергенин,
Шаудандан суу чыкъгъанын.

Бек сюеди Солтанчыкъ
Жомакъгъа тынгыларгъа,

Топну къуууп, танг чыкъда
Кенг арбазда ойнаргъа.

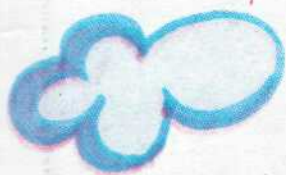
Атасы ишлей туруп,
Болушургъа кюрешир,
Анасы кампет берсе,
Хар кимге да юлешир.

Уллу жаш бол, Солтанчыкъ!
Миллетинги къууандыр.
Хайт деген адам болуп,
Хайырлы ишни бардыр.

*Байсултанланы Танзиля,
Яникой эл.*

СЕЗВЕР

Бу аллында жазылгъан «А» харфны хайырлана,
миллетибизде жюриген эр киши атланы табыгъыз.

Балаланы Алим хазырлагъанды

ТАНЫШАЙЫКЪ

«НИОР» / «Свет» / № 2

ЕЖЕМЕСЯЧНЫЙ
ЖУРНАЛ
МИНИСТЕРСТВА
ПЕЧАТИ И ИНФОРМАЦИИ,
СОЮЗА ПИСАТЕЛЕЙ КБР

Выходит
с января 1982 года

На балкарском языке

Главный редактор
С. Мусукаева

Редколлегия
Э. Айшаева
Т. Виттирова
Э. Гуртуев (отв. секр.)
И. Маммеев
М. Ольмезов
М. Табаксоев
А. Тешеев

Худож. редактор
Ю. Алиев

Сдано в набор
24.10.2000
Подписано к печати
24.12.2000

Формат 60 × 90 1/8
Бумага офсетная № 1
Гарнитура SchoolBook
Arial Cyr
Печать офсетная
Усл. кр. -отт. 8
Усл. печ. л. 2
Уч.-изд. л. 2,7
Тираж 1700 экз.
Заказ № 416
Индекс 73908
Рег. № Н-0064
В розницу — цена свободная

Адрес редакции:
360000, Нальчик,
ул. Головки, 6

Полиграфкомбинат
им. Революции 1905 года
Мининформпечати КБР
Нальчик, пр. Ленина, 33

МЕН ТОКЪЛУЛАНЫ
ОМАРМА

